

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра юридичних дисциплін

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

за темою – «Загальна характеристика адміністративних правопорушень,
підвідомчих органам національної поліції України»

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ (*Протокол від
29.08.2023 № 1*)

Розробник: професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, доцент Ващенко Світлана Сергіївна

Рецензенти:

Проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор, Заслужений юрист України Музичук Олександр
Миколайович

План

1. Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку.
2. Адміністративні правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку.
3. Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою.
4. Адміністративні правопорушення в галузі торгівлі, громадського харчування, у сфері послуг, галузі фінансів і підприємницькій діяльності.
5. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.

Література

Нормативна:

1. Про Національну поліцію : Закон України : від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 63. Ст. 2075.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. додаток до № 51. ст.1122.

Основна (навчальна та наукова література):

1. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової ; [О. В. Джафарова, С. О. Шатрава, К. Л. Бугайчук та ін. ; передм. О. І. Безпалової] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 466 с.
2. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України: Навч. посібник / За заг. ред. заслуженого юриста України В.А. Глухвері. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 264 с.
3. Адміністративно-юрисдикційна діяльність поліції : Навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2016. 336 с.
4. Шоптенко С. С. Адміністративно-юрисдикційна діяльність правоохоронних органів в Україні: монографія / за заг. ред. О. М. Музичука. Х.: Константа, 2018. 432 с.
5. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.

1. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ НА ТРАНСПОРТІ, В ГАЛУЗІ ШЛЯХОВОГО ГОСПОДАРСТВА І ЗВ'ЯЗКУ (чч. 1, 2, 3, 4, 6 ст. 109, ст. 110, ч. 3 ст. 114, ч. 1 ст. 115, ст. 1162, ч. 2 ст. 117, чч. 1, 2 ст. 119, чч. 1, 2, 3, 5, 6, 8, 10, 11 ст. 121, ст. 1211, ст. 1212, чч. 1, 2, 3, 5 ст. 122, ч. 1 ст. 123, ст. 1241, 125, чч. 1, 2, 4 ст. 126, чч. 1, 2, 3 ст. 127, ст. 128–129, ч. 1 ст. 1321, чч. 1, 2, 5 ст. 133, чч. 3, 6, 8, 9, 10, 11 ст. 1331, ч. 2 ст. 135, ст. 136 (за винятком порушень на автомобільному транспорті), ст. 137, чч. 1, 2, 3 ст. 140, ст. 148 КУпАП)

Органам Національної поліції України підвідомча велика кількість адміністративних проступків у галузі транспорту, шляхового господарства і зв'язку. Їх повний перелік зазначений у ст. 222 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Зокрема, до них належать:

- 1) порушення правил з охорони порядку і безпеки руху на залізничному транспорті;
- 2) порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ремнями безпеки або мотошоломами;
- 3) порушення правил перевезення пасажирів під час надання послуг з перевезення пасажирів;
- 4) керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки;
- 5) випуск на лінію транспортних засобів, технічний стан яких не відповідає встановленим вимогам або без необхідних документів, передбачених законодавством;
- 6) порушення правил перевезення небезпечних речовин і предметів на транспорті;
- 7) порушення правил надання послуг та вимог безпеки під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів автомобільним транспортом;
- 8) порушення правил, норм і стандартів при утриманні авто-мобільних доріг і вулиць, невжиття заходів щодо своєчасної заборони або обмеження руху чи позначення на автомобільних дорогах і вулицях місць провадження робіт.

Більшість із вказаних проступків полягають у порушенні правил дорожнього руху. Адміністративні проступки у сфері безпеки дорожнього руху є найпоширенішими серед усіх адміністративних проступків. Отже, безпосереднім об'єктом більшості складів правопорушень в зазначеній сфері є суспільні відносини у сфері безпеки дорожнього руху.

Стаття 16 Закону України «Про транспорт» від 10.11.1994 № 232/94-ВР говорить, що підприємства транспорту зобов'язані забезпечувати безпеку життя і здоров'я громадян, безпеку експлуатації транспортних засобів, охорону навколишнього природного середовища.

Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-ХІІ говорить, що міністерства, інші центральні органи виконавчої влади та об'єднання у межах своєї компетенції забезпечують безпеку дорожнього руху, несуть відповідальність за виконання державних і галузевих програм у сфері дорожнього руху, видають нормативні акти про дорожній рух, що не суперечать законодавству про дорожній рух, сприяють підприємствам, установам та організаціям, що входять до їх складу, у здійсненні заходів, спрямованих на забезпечення безпеки дорожнього руху.

Крім того, підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та господарювання розробляють і здійснюють заходи для забезпечення безпеки дорожнього руху, проводять у трудових колективах профілактичну роботу з дотримання вимог законодавства про дорожній рух, за згодою з первинними профспілковими організаціями включають до

колективних договорів вимоги щодо форм впливу на членів трудового колективу в разі порушення ними обов'язків учасників дорожнього руху, встановлених чинним законодавством про дорожній рух.

Серед адміністративних проступків, передбачених главою 10 КУпАП та підвідомчих Національній поліції, можна виокремити:

- проступки у сфері охорони порядку і безпеки руху на залізничному, річковому, морському транспорті;
- проступки, що пов'язані з безпекою експлуатації особистого автотранспорту (т. з. порушення правил дорожнього руху);
- проступки, що пов'язані з порушенням порядку надання послуг транспортом (порушення правил перевезення вантажів, пасажирів, допуск до керування транспортними засобами водіїв, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння);
- проступки, пов'язані з порушенням правил, норм і стандартів при утриманні автомобільних доріг і вулиць.

Об'єктивна сторона розглядуваних правопорушень може характеризуватися як виключно діянням, наприклад: допуск до керування транспортним засобом особи, яка не має права на керування транспортним засобом, перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на 20 км/год. (формальний склад), – так і настанням певних наслідків та наявністю причинно-наслідкового зв'язку (матеріальний склад). До останніх належать, зокрема, проступки, передбачені ст. 109 та 110 КУпАП: пошкодження внутрішнього обладнання пасажирських вагонів, скла локомотивів і вагонів, пошкодження залізничної колії, захисних лісонасаджень, снігозахисних загороджень та інших колійних об'єктів, споруд і пристроїв сигналізації та зв'язку.

Серед додаткових ознак об'єктивної сторони можна виділити: місце вчинення проступку – перехід пішоходом проїзної частини у невстановлених місцях або безпосередньо перед транспортними засобами (ст.127КУпАП); умовивчинення – в'їзд на залізничний переїзд у випадках, коли рух через переїзд заборонений (ч.1ст.123КУпАП), непокоря сигналам регулювання дорожнього руху (ст.127КУпАП); участь у відносинах із правопорушником представників органів держави ненадання транспортних засобів поліцейським та медичним працівникам (ст. 124¹КУпАП).

Суб'єкти адміністративних проступків, підвідомчих Національній поліції, що містяться у главі 10 Кодексу України про адміністративні правопорушення, мають як загальні, так і спеціальні ознаки. До загальних належать ті, відповідно до яких це має бути фізична осудна особа, яка досягла віку адміністративної відповідальності. Спеціальними ознаками визнаються такі, що вказують на особливості правового становища суб'єктів і дозволяють диференціювати їх відповідальність. До таких ознак можна віднести посадових осіб, відповідальних за технічний стан, обладнання, експлуатацію транспортних засобів, громадян суб'єктів господарської діяльності, водіїв, осіб, які не мають права керування, пішоходів тощо.

Слід додати, що проступки у сфері безпеки дорожнього руху, крім загальних і спеціальних суб'єктів, учиняють особи, правовий статус яких визначається окремими статтями КУпАП, а саме неповнолітні (ст.13КУпАП), військовослужбовці та інші особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів (ст.15КУпАП).

Так, у разі вчинення транспортних проступків неповнолітніми від 16 до 18 років за ст.121–127 КУпАП вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах. Але з урахуванням характеру вчиненого правопорушення та особи правопорушника до них можуть бути застосовані заходи виховного характеру, передбачені ст. 24¹ КУпАП.

Військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти під час проходження зборів, а також особи рядового і начальницького складів Державної кримінально-виконавчої служби України, служби цивільного захисту і Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, поліцейські за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, несуть адміністративну відповідальність на загальних підставах. У той же час до зазначених осіб не може бути застосовано громадські роботи, виправні роботи й адміністративний арешт.

У разі порушення правил дорожнього руху водіями транспортних засобів Збройних Сил України або інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної спеціальної служби транспорту – військовослужбовцями строкової служби штраф як адміністративне стягнення до них не застосовується. Посадові особи Національної поліції, яким надано право накладати адміністративні стягнення, передають матеріали про правопорушення відповідним органам для вирішення питання про притягнення винних до дисциплінарної відповідальності.

Суб'єктивна сторона адміністративних проступків у сфері транспорту може характеризуватися як умислом, так і необережністю. З необережності вчиняється значна кількість проступків у сфері безпеки дорожнього руху, наприклад за ст. 122, 125, 127 КУпАП¹⁰¹.

У той же час можлива й умисна форма вини, зокрема у випадках пошкодження внутрішнього обладнання та стекол автобусів, маршрутних таксі, тролейбусів або трамваїв (ст. 119 КУпАП), допуску до керування транспортними засобами водіїв, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, або у хворобливому стані, або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції (ст. 129 КУпАП), здійснення регулярних перевезень пасажирів на постійних маршрутах без укладення договору на перевезення пасажирів автомобільним транспортом або без паспорта маршруту (ст. 1331 КУпАП).

Більш детально повноваження Національної поліції щодо провадження у справах про ці проступки та накладання адміністративних стягнень будуть розглянуті у наступних розділах підручника.

2. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК І ГРОМАДСЬКУ БЕЗПЕКУ (ст. 175-1 (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), ст. 176, 177, чч. 1, 2 ст. 178, ст. 180, 181-1, ч. 1 ст. 182, ст. 183)

Серед адміністративних правопорушень, посягають на громадський порядок і громадську безпеку, органи Національної поліції розглядають справи про:

- куріння тютюнових виробів у місцях, де це заборонено законом (за винятком порушень, вчинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради) (ст. 175-1 КУпАП);

- виготовлення або зберігання без мети збуту самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, виготовлення або зберігання без мети збуту апаратів для їх вироблення (ст. 176 КУпАП);

- придбання самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення (ст. 177 КУпАП);

- розпивання пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв на вулицях, у закритих спортивних спорудах, у скверах, парках, у всіх видах громадського транспорту (включаючи транспорт міжнародного сполучення) та в інших заборонених законом місцях, крім підприємств торгівлі і громадського харчування, в яких продаж пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв на розлив дозволено відповідним органом місцевого самоврядування, або появу в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль (у т. ч. з ознакою повторності) (чч. 1, 5 ст. 178 КУпАП);

- доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють, або іншими особами (стаття 180);

- заняття проституцією (ст. 181-1 КУпАП);

- порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо захисту населення від шкідливого впливу шуму чи правил додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях (ч. 1 ст. 182 КУпАП);

- завідомо неправдивий виклик пожежної охорони, поліції, швидкої медичної допомоги або аварійних служб (ст. 183 КУпАП)102.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого коментованою статтею, полягає в курінні тютюнових виробів у місцях, де це заборонено законом, а також в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

Законом України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» від 22.09.2005 № 2899-IV громадське місце визначено як частина (частини) будь-якої будівлі, споруди, яка доступна або відкрита для населення вільно, чи за запрошенням, або за плату, постійно, періодично або час від часу, в тому числі під'їзди, а також підземні переходи, стадіони.

Законом забороняється куріння тютюнових виробів, а також електронних сигарет і кальянів: 1) у ліфтахі таксофонах; 2) у приміщеннях та на території

закладів охорони здоров'я; 3) у приміщеннях та на території навчальних закладів; 4) на дитячих майданчиках; 5) у приміщеннях та на території спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд та закладів фізичної культури і спорту; 6) у під'їздах житлових будинків; 7) у підземних переходах; 8) у транспорті загального користування, що використовується для перевезення пасажирів; 9) у приміщеннях закладів ресторанного господарства; 10) у приміщеннях об'єктів культурного призначення; 11) у приміщеннях органів державної влади та органів місцевого самоврядування, інших державних установ; 12) на стаціонарно обладнаних зупинках маршрутних транспортних засобів.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, такі в формі необережності. Суб'єктом правопорушення може бути особа, якій виповнилося 16 років.

Стаття 176 КУпАП

Об'єктом правопорушення, передбаченого коментованою статтею, є суспільні відносини у сфері громадського порядку та охорони здоров'я населення.

Об'єктивна сторона цього правопорушення, полягає у виготовленні або зберіганні без мети збуту самогону чи інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, виготовленні або зберіганні безмети збуту апаратів для їх вироблення. Об'єктивна сторона проступку, пов'язаного з виготовленням апаратів для одержання самогону, полягає не тільки у створенні спеціальнопризначеного виробу, але й у пристосуванні для цілей самогоніваріння будь-якогоіншого устаткування або апаратури, шляхом застосування яких здійснюється процес перегонки алкогольної маси в напої, що містять спирт.

Під самогоном розуміють спиртний напій (спиртовмісну рідину), виготовлений шляхом відокремлення перегонкою через спеціальний апарат або іншим способом (наприклад, шляхом виморожування) алкоголю від маси, одержаної внаслідок бродіння продуктів, багатих на крохмалисті чи цукристі речовини (цукор, картоплі, зерна, буряків, фруктів тощо). Його міцність – від 35 до 50.

Міцні спиртні напої домашнього вироблення – це продукти, одержані кустарним способом шляхом спиртового бродіння цукро-вмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів із вмістом спирту етилового понад 12 %.

До інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення належать різновиди самогону, зокрема чача, арака, тутова горілка, кумишка, березівка, хріновуха, спотикач тощо.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини у формі прямого умислу. Суб'єктом правопорушення є фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку (загальний суб'єкт).

У цьому складі правопорушення законодавець виділяє ще одну ознаку об'єкта – предмет посягання, який, на відміну від решти видів об'єктів,

пов'язаний не із системою суспільних відносин, а з конкретними речами матеріального світу, на які спрямовано правопорушення.

Такими предметами виступають самогон чи інші міцні спиртні напої домашнього вироблення. Предметом правопорушення, передбаченого ст. 176 КУпАП¹⁰⁴, можуть бути також і апарати для вироблення зазначених спиртних напоїв – як саморобні, так і різноманітні пристосування та предмети, спеціально призначені для процесу відділення алкогольної маси від продуктів бродіння.

Стаття 177 КУпАП

Об'єктом правопорушення за ст. 177 є суспільні відносини у сфері охорони здоров'я населення та громадського порядку. Предмет посягання – самогон чи інші міцні спиртні напої домашнього вироблення.

Об'єктивна сторона цього правопорушення виражається у придбанні самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення (формальний склад).

Придбання самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення – це усний чи письмовий правочин між споживачем і продавцем (виконавцем) про якість, терміни, ціну та інші умови, за яких реалізується така кустарна продукція.

Також під придбанням самогону або інших міцних спиртних напоїв слід розуміти не тільки купівлю, але й інші способи їх

одержання, зокрема шляхом обміну на товари і матеріальні цінності, замість грошової винагороди за виконану роботу або надані послуги, у рахунок покриття боргу і т. ін. Зберігання самогону, придбаного для власного споживання, складає адміністративну відповідальність за його придбання.

Суб'єктом зазначеного правопорушення може бути будь-яка особа, яка досягла 16-річного віку. До осіб у віці від 16 до 18 років, які вчинили зазначене правопорушення, застосовуються заходи впливу, передбачені ст. 241 КУпАП з урахуванням вимог ст. 13 КУпАП¹⁰⁵.

Суб'єктивна сторона. Таке правопорушення вчиняється навмисно. При цьому необхідно встановити, що спиртні напої придбані без мети наступного їх збуту.

Стаття 1811 КУпАП

Об'єктом правопорушення за ст. 1811 є суспільні відносини у сфері громадської моралі, під якою необхідно розуміти систему поглядів та уявлень, норм та оцінок, що регулюють поведінку людей. Суспільна мораль вимагає, щоб зв'язки між людьми для задоволення статевих потреб установлювалися на основі особистої симпатії, не допускає ведення статевого життя виключно за винагороду.

Відповідно до наукових поглядів проституція – це залучення до безладних статевих відносин інших осіб, крім подружжя, в обмін на негайну оплату грошима чи іншими цінними речами. Термін «проституція» походить від латинського слова «виставляти привселюдно». Отже, під проституцією розуміють позашлюбні статеві відносини за плату, що не мають у своїй основі почуттєвого потягу.

При цьому немає значення, вчиняються ці дії з особами протилежної статі чи однієї. Оскільки в законі йдеться про послуги, то це означає, що: 1) вчиняються дії, бажані для «замовника», які приносять йому задоволення або користь; 2) особа, яка займається прос-титутцією, має мету отримання від цього доходу. Тому заняття прос-титутцією передбачає, що надання сексуальних послуг обумовлю-ється винагородою, здійснюється за плату.

Об'єктивна сторона правопорушення полягає у здійсненні ста-тевих контактів за матеріальну винагороду.

Із суб'єктивної сторони проституція характеризується прямим умислом. Суб'єктом визнається фізична осудна особа як жіночої, так і чоловічої статі, яка досягла віку адміністративної відповідальності.

Стаття 182 КУпАП

З об'єктивної сторони це правопорушення, зазначене у ст. 182 КУпАП, характеризується порушенням вимог законодавчих та ін-ших нормативно-правових актів щодо захисту населення від шкід-ливого впливу шуму чи правил додержання тиші в населених пунк-тах і громадських місцях.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту населення від впливу шуму» від 03.06.2004 № 1745-IV¹⁰⁷ внесено зміни до чинного КУпАП та Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благопо-луччя населення». Так, ст. 24 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»¹⁰⁸ установ-лено, що органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядуван-ня, підприємства, установи, організації та громадяни під час здійс-нення будь-яких видів діяльності з метою відвернення і зменшення шкідливого впливу на здоров'я населення шуму, неіонізуючих ви-промінювань та інших фізичних факторів зобов'язані вживати за-ходів щодо недопущення впродовж доби перевищень рівнів шуму, встановлених санітарними нормами, в таких приміщеннях і на та-ких територіях (захищені об'єкти):

- 1) жилих будинків і прибудинкових територіях;
- 2) лікувальних, санаторно-курортних закладів, будинків-інтернатів, закладів освіти, культури;
- 3) готелів і гуртожитків;
- 4) розташованих у межах населених пунктів закладів громад-ського харчування, торгівлі, побутового обслуговування, розважа-льного та грального бізнесу;
- 5) інших будівель і споруд, у яких постійно чи тимчасово пере-бувають люди;
- 6) парків, скверів, зон відпочинку, розташованих на території мікрорайонів і груп житлових будинків.

Шум на захищених об'єктах під час здійснення будь-яких видів діяльності не повинен перевищувати рівнів, установлених санітар-ними нормами для відповідного часу доби.

У нічний час, із 22 до 8 години, на захищених об'єктах заборо-няються гучний спів і викрики, користування звуковідтворюваль-ною апаратурою та

іншими джерелами побутового шуму, проведення салютів, феєрверків, використання піротехнічних засобів.

Проведення на захищених об'єктах ремонтних робіт, що супроводжуються шумом, забороняється у робочі дні з 21 до 8 години, а у святкові та неробочі дні – цілодобово. Власник або орендар приміщень, у яких передбачається проведення ремонтних робіт, зобов'язаний повідомити мешканців прилеглих квартир про початок зазначених робіт.

За згодою мешканців усіх прилеглих квартир ремонтні та будівельні роботи можуть проводитися також у святкові та неробочі дні. Шум, що утворюється під час проведення будівельних робіт, не повинен перевищувати санітарних норм цілодобово.

Правила додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях затверджуються сільськими, селищними, міськими радами, якими з урахуванням особливостей окремих територій (курортних, лікувально-оздоровчих, рекреаційних, заповідних тощо) установлюються заборони та обмеження щодо певних видів діяльності, що супроводжуються утворенням шуму, а також установлюється порядок проведення салютів, феєрверків, інших заходів із використанням вибухових речовин і піротехнічних засобів.

Суб'єктивна сторона проступку характеризується наявністю вини у формі як умислу, так і необережності. Суб'єкт проступку – громадяни, громадяни – суб'єкти господарської діяльності та посадові особи.

Стаття 183 КУпАП

Об'єктом правопорушення передбаченого ст. 183 КУпАП¹¹⁰, є суспільні відносини у сфері громадського порядку.

Об'єктивна сторона цього правопорушення, полягає в завідомо неправдивому виклику швидкої медичної допомоги, поліції, служб із надзвичайних ситуацій, аварійних служб, що спрямований на зрив їх нормальної роботи. Правопорушник викликає представника хоча б однієї з перерахованих у статті спеціальних служб нібито для надання допомоги, знаючи наперед про те, що в цьому немає ніякої необхідності. Виклик, як правило, робиться по телефону. Однак слід зазначити, що спосіб виклику таких служб значення не має.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю прямого умислу. Правопорушник, повідомляючи певну інформацію спеціальній службі, усвідомлює, що вона є неправдивою, і бажає виїзду на місце виклику працівників цієї служби.

Суб'єкт правопорушення – фізична осудна особа, якій виповнилося 16 років.

3. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН, ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА БЛАГОУСТРОЮ (ст. 151, чч. 6, 7 ст. 152-1 КУпАП)

Аналізований розділ Кодексу України про адміністративні правопорушення встановлює підвідомчість органів Національної поліції відносно самоправного зайняття жилого приміщення (ст. 151 КУпАП) та

порушення правил паркування транспортних засобів і порушення правил обладнання майданчиків для платного паркування транспортних засобів (ст. 152-1 КУпАП).

Стаття 151 КУпАП

Відповідно до Житлового кодексу від 30.06.1983 № 5464-X (ст. 9 «Житлові права громадян») громадяни мають право на одержання у безстрокове користування у встановленому порядку жилого приміщення в будинках державного чи громадського житлового фонду або на одержання за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення для категорій громадян, визначених законом, або в будинках житлово-будівельних кооперативів.

Забезпечення постійним житлом громадян, які відповідно до законодавства мають право на його отримання, може здійснювати-ся шляхом будівництва або придбання доступного житла за рахунок надання державної підтримки. Ніхто не може бути виселений із займаного жилого приміщення або обмежений у праві користування жилим приміщенням інакше як з підстав і в порядку, передбачених законом.

Громадяни самостійно здійснюють право на одержання жилого приміщення в будинках державного і громадського житлового фонду з настанням повноліття, тобто після досягнення 18-річного віку, а такі, що одружилися або влаштувалися на роботу у передбачених законом випадках до досягнення 18-річного віку, – відповідно з часу одруження або влаштування на роботу. Інші неповнолітні (віком від 15 до 18 років) здійснюють право на одержання жилого приміщення за згодою батьків або піклувальників.

Стаття 58 Житлового кодексу говорить, що на підставі рішення про надання жилого приміщення в будинку державного або громадського житлового фонду виконавчий комітет районної, міської, районної в місті, селищної, сільської Ради народних депутатів видає громадянину ордер, який є єдиною підставою для вселення в надане жиле приміщення¹¹³.

Об'єктом цього правопорушення є суспільні відносини у сфері захисту житлових прав громадян.

Об'єктивна сторона правопорушення виражається у самоправному (без належного на те права чи дозволу, в тому числі оформленого документально) зайнятті жилого приміщення у будинках державного або громадського житлового фонду чи фонду житлово-будівельних кооперативів (формальний склад проступку).

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини у формі прямого умислу. Суб'єктом правопорушення можуть бути як посадові особи, так і громадяни.

Стаття 1521 (чч. 6,7) КУпАП

Національній поліції України за цією статтею підвідомчі діяння, передбачені ч. 6 та 7:

– паркування транспортного засобу на місцях, призначених для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, водієм, який не має

документів про наявність у нього чи в одного з пасажирів інвалідності (крім явно виражених ознак інвалідності);

- необлаштування на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування транспортних засобів, у тому числі біля житлових будинків (крім індивідуальних житлових будинків) та інших будівель, на тротуарах (із числа місць для зупинки та стоянки транспортних засобів), місць, призначених для паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, чи облаштування таких місць без дотримання вимог щодо їх розміщення.

Правила паркування транспортних засобів затверджено Поста-новою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 № 1342, положення якої зазначають, що контроль за виконанням цих Правил здійснюють уповноважений підрозділ Національної поліції у частині забезпечення безпеки дорожнього руху на майданчиках для паркування та посадові особи виконавчого органу сільської, селищної, міської ради у частині контролю за станом благоустрою та утримання майданчиків для паркування (в т. ч. щодо оплати послуг з користування майданчиками для платного паркування).

Відповідальність за вказані правопорушення було встановлено Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за паркування, зупинку, стоянку транспортних засобів на місцях, призначених для осіб з інвалідністю» від 22.06.2017 № 2109-VIII. Згідно із його положеннями місцями, призначеними для паркування (в т. ч. безоплатного паркування) транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування транспортних засобів, у т. ч. біля житлових будинків (крім індивідуальних житлових будинків) та інших будівель, на тротуарах (із числа місць для зупинки та стоянки транспортних засобів), вважаються місця, позначені відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою.

Об'єктивна сторона зазначених правопорушень характеризується формальним складом та полягає у відповідних діях, що виражаються у:

- паркуванні транспортного засобу на місцях, призначених для безоплатного паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, водієм, який не має документів про наявність у нього чи в одного з пасажирів інвалідності (крім явно виражених ознак інвалідності);

- необлаштуванні на спеціально обладнаних чи відведених майданчиках для паркування транспортних засобів, у тому числі біля житлових будинків, місць, призначених для паркування транспортних засобів, якими керують водії з інвалідністю або водії, які перевозять осіб з інвалідністю, чи облаштування таких місць без дотримання вимог щодо їх розміщення.

Суб'єктивна сторона аналізованих адміністративних правопорушень характеризується як умислом, так і необережністю.

Суб'єктом правопорушення за ч. 6 ст. 1521 КУпАП є особа-водій, яка має право керувати автотранспортом (фізична, осудна, що досягла віку, з якого вона

має право отримати водійське посвідчення). У той же час суб'єктом правопорушення за ч. 7 ст. 1521 є посадові особи суб'єктів господарювання, які утримують спеціально обладнані чи відведені майданчики для паркування транспортних засобів.

4. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ТОРГІВЛІ, ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ, У СФЕРІ ПОСЛУГ, ГАЛУЗІ ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У галузі фінансів і підприємницькій діяльності Національній поліції України підвідомчі такі адміністративні проступки:

- незаконний відпуск або придбання бензину чи інших паливно-мастильних матеріалів (ст. 161 КУпАП);
- несвоєчасне здавання виторгу (ст. 164-4 КУпАП).

Стаття 161 КУпАП

Об'єктом правопорушення, передбаченого ст. 161 КУпАП, є суспільні відносини у сфері використання паливо-енергетичних ресурсів.

Об'єктивна сторона правопорушення полягає у незаконному відпуску або придбанні бензину чи інших паливно-мастильних матеріалів, що належать державним або громадським підприємствам, установам і організаціям. Особа може бути притягнута до адміністративної відповідальності за вчинення цього правопорушення лише за умови, що в її діях немає ознак розкрадання¹⁷.

Єдиний порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів, проведення обліково-розрахункових операцій, що застосовується на підприємствах та організаціях України, які займаються нафтопродуктозабезпеченням, регулюється Інструкцією про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і в організаціях України, затвердженою наказом від 20.05.2008 №281/171/578/155. Порядок приймання, зберігання і роздрібної торгівлі бензином, дизельним паливом, гасом, маслами, мастилами регулюється Правилами роздрібної торгівлі нафтопродуктами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.1997 №1442.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і необережності. Суб'єктом правопорушення можуть бути як працівники підприємств щодо забезпечення нафтопродуктами, підприємств нафтопродуктопровідного транспорту, наливних та автозаправних станцій, так і громадяни.

Стаття 164⁴ КУпАП

Об'єктом правопорушення, передбаченого ст. 164-4 КУпАП, є суспільні відносини у сфері торговельної діяльності та фінансової дисципліни. Наприклад, відповідно до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.17 №148, установи/ підприємства мають право тримати в позаробочий час у своїх касах готівкову виручку (готівку) у межах, що не перевищують самотійно встановлений ними ліміт каси. Готівкова виручка (готівка), що перевищує самотійно встановлений ліміт каси, здається до банків для її зарахування на банківські рахунки. Суб'єкти

господарювання здають готівкову виручку (готівку) для переказу на банківські рахунки суб'єктів господарювання до операторів поштового зв'язку, національних операторів та небанківських фінансових установ, які в установленому законодавством порядку отримали ліцензію на переказ коштів у національній валюті без відкриття рахунку.

Готівкова виручка (готівка) здається суб'єктами господарювання самостійно (в тому числі і з застосуванням платіжних пристроїв та через пункти приймання готівки) або через відповідні служби, яким згідно із законодавством надано право на перевезення валютних цінностей та інкасацію коштів, або через підприємства, які отримали ліцензію Національного банку України на надання банкам послуг з інкасації. Готівкова виручка (готівка) здається для зарахування на будь-який банківський рахунок суб'єкта господарювання на його вибір.

Установи/підприємства мають право зберігати у своїй касі готівку, одержану в банку для виплат, що належать до фонду оплати праці, а також пенсій, стипендій, дивідендів (доходу) понад установлений ліміт каси, протягом п'яти робочих днів, включаючи день одержання готівки в банку.

Об'єктивною стороною правопорушення, передбаченого коментованою статтею, є порушення встановлених правилами розрахунків і ведення касових операцій термінів здавання виторгу торговельними підприємствами всіх форм власності, що здійснюють реалізацію товарів за готівку (формальний склад).

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини у формі прямого або непрямого умислу. Суб'єктами правопорушення можуть бути працівники торговельних підприємств усіх форм власності, відповідальні за здавання виторгу (виручки).

5. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ВСТАНОВЛЕНИЙ ПОРЯДОК УПРАВЛІННЯ

Серед адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління, Національній поліції підвідомчі:

1) порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік (ст. 192 КУпАП);

2) порушення працівниками торговельних підприємств (організацій) порядку продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 194 КУпАП);

3) порушення працівниками підприємств, установ, організацій правил зберігання або перевезення вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і бойових припасів (ст. 195 КУпАП).

Стаття 192 КУпАП

Відповідно до п. 7.6 Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також

боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 № 622123, у разі зміни місця проживання власник зброї, пристрою у 10-денний строк повинен звернутися із заявою в довільній формі про постановку на облік в органі поліції за новим місцем проживання. Особова справа власника зброї за письмовим запитом територіальним підрозділам поліції надсилається для взяття на облік в орган поліції за новим місцем проживання, а зброя, пристрій знімаються з обліку, про що вноситься інформація до відповідної бази даних.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого ст. 192 КУпАП, полягає в порушенні громадянами встановлених строків реєстрації (перереєстрації) вогнепальної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду або правил взяття їх на облік у разі зміни місця проживання.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності.

Суб'єктом правопорушення може бути особа, якій виповнилося щонайменше 18 років, оскільки відповідно до постанови Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-12 «Про право власності на окремі види майна» правом придбання мисливської гладкоствольної зброї користуються громадяни України, які досягли 21-річного віку, мисливської нарізної зброї – 25-річного віку, холодної та пневматичної зброї – 18-річного віку.

Стаття 194 КУпАП.

Підстави та порядок реалізації зброї врегульовано Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї від 2.12.2015 №1000, а також наказом МВС України від 21.08.1998р. №622. Так, відповідно до цих документів господарська діяльність з торгівлі зброєю, боєприпасами до неї, спеціальними засобами провадиться з дотриманням таких вимог:

1) продаж спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони, крім газових пістолетів, револьверів та пристроїв, органам та установам, працівникам яких дозволено їх використання відповідно до законодавства, здійснюється за письмовим клопотанням керівників таких органів та установ;

2) зброя, газові пістолети, револьвери, пристрої вітчизняного виробництва, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами смертельної дії, продаються на підставі дозволів на їх придбання, мисливські ножі – на підставі дозволу на право зберігання і носіння зброї або дозволу на право придбання холодної зброї, паспорта громадянина або документа, який засвідчує особу, газові балончики – громадянам, які досягли 18-річного віку, за наявності паспорта;

3) продаж нарізної зброї, газових пістолетів, револьверів, пристроїв здійснюється за наявності довідки про їх відстріл, що проводиться підрозділами експертної служби МВС;

4) продаж у магазинах боєприпасів до вогнепальної зброї невійськового призначення та патронів до газових пістолетів, револьверів, пристроїв здійснюється:

- юридичній особі – на підставі дозволу на їх придбання, а також доручення, виданого її представникові, та документа, який засвідчує особу;
- громадянину – на підставі дозволу на зберігання та носіння вогнепальної зброї невійськового призначення, газових пістолетів, револьверів, пристроїв.

Правом придбання мисливської гладкоствольної зброї та основних частин до неї користуються громадяни України, які досягли 21-річного віку, мисливської нарізної зброї та основних частин до неї – 25-річного віку, холодної, охолощеної та пневматичної зброї та основних частин до неї – 18-річного віку. Для придбання мисливської вогнепальної нарізної, гладкоствольної зброї, пневматичної зброї, холодної та охолощеної зброї громадяни мають отримати в органах поліції відповідний дозвіл.

Суб'єкт господарювання, що провадить діяльність з торгівлі зброєю, боєприпасами до неї, спеціальними засобами, веде книгу обліку зброї, книгу боєприпасів до неї, книгу спеціальних засобів, які повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою територіального органу Національної поліції.

Об'єктивна сторона правопорушення, передбаченого коментованою статтею, полягає в порушенні правил, визначених постановою Кабінету Міністрів України № 1000 та наказом МВС України № 622. Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності. Суб'єктами правопорушення можуть бути працівники торговельних підприємств, які здійснюють торгівлю вогнепальною, холодною чи пневматичною зброєю і бойовими припасами.

Стаття 195 КУпАП.

Відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї від 2.12.2015 № 1000, а також наказу МВС України від 21.08.1998 № 622, «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної охолощеної зброї...» зберігання зброї, боєприпасів до неї, спеціальних засобів здійснюється з дотриманням таких вимог:

- зброя, боєприпаси до неї, спеціальні засоби зберігаються в торговельному залі на вітринах, стелажах, прилавках за умови неможливості раптового заволодіння ними (скріплені тросом, зачеплені вітрини тощо) та можуть надаватися громадянам для огляду в цьому залі з метою визначення виду та моделі зброї, спеціальних засобів, що будуть придбаватися;

- у торговельному залі магазину повинна бути встановлена за прилавком або вмонтована у прилавок шафа для зберігання по-роху та шафа для зберігання капсулів і боєприпасів до зброї та патронів до спеціальних засобів;

– зброя, боєприпаси до неї, спеціальні засоби повинні розміщуватися в кімнаті для їх зберігання в металевих шафах (сейфах) або в кімнатах-сейфах (сховищах), товщина стінок яких становить не менш як 3 міліметри, а двері укріплені сталевими накладками або косинцями, з надійними (не менше двох) внутрішніми замками.

Категорично забороняється залишати зброю, боєприпаси до неї, спеціальні засоби в торговельному залі після закриття магазину в разі непідключення сигналізації до пульта централізованого нагляду органів поліції охорони. Боєприпаси та патрони повинні зберігатися в металевому ящику, шафі окремо від зброї, спеціальних засобів.

Дозвіл на перевезення територією України зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, а також пристроїв та патронів до них видається УП ГУНП за заявою керівника підприємства, установи, організації, якій належить зброя, бойові припаси, основні частини зброї, пристрої і патрони до них, а також за заявою суб'єкта господарювання, в якій зазначаються найменування та кількість вантажу, що буде перевозитися, вид транспорту, маршрут із зазначенням початкового й кінцевого пунктів перевезення, підстава перевезення, строк, відомості про осіб, відповідальних за перевезення й охорону вантажу на шляху руху (прізвище, ім'я, по батькові, пас-портні дані).

Перевезення вогнепальної, холодної, охолощеної та пневматичної зброї, а також мисливського пороху здійснюється згідно з вимогами законодавства щодо безпеки перевезення небезпечних вантажів цим транспортом. Керівник підприємства, установи, організації, суб'єкт господарювання для супроводження цього вантажу по-винен призначити не менше двох осіб, які озброюються відомчою вогнепальною зброєю. У разі її відсутності охорона здійснюється працівниками поліції охорони або охороною іншого суб'єкта господарювання, що має ліцензію на надання послуг з охорони власності та громадян, з якою укладено відповідний договір.

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини як у формі умислу, так і у формі необережності. Суб'єктами правопорушення є працівники підприємств, установ та організацій, на яких покладено відповідальність за зберігання або перевезення зброї і боєприпасів.